

TER ONDERTEKENING

Aan de Minister voor Klimaat en Energie

**Directoraat-generaal Klimaat
en Energie**
Directie Strategie
Energiesysteem

Auteur

nota

Beslisnota publicatie Nationaal Plan
Energiesysteem

TER BESLISSING

Datum

16 november 2023

Kenmerk

DGKE-DSE / 41195167

Kopie aan

Bijlage(n)

Parafenroute

.....
.....
.....

Aanleiding

Op 1 december wordt het Nationaal plan energiesysteem (NPE) voorgelegd aan de Ministerraad ter goedkeuring. Dit plan en de bijbehorende Kamerbrief worden daarna naar de Tweede Kamer gestuurd en ook openbaar.

Geadviseerd besluit

Instemmen met publicatie van het NPE en de bijbehorende Kamerbrief en het versturen naar de Tweede Kamer.

Kernpunten

- Hoe we wonen, werken, reizen en produceren wordt voor een belangrijk deel door het energiesysteem bepaald.
- Dit eerste Nationaal Plan Energiesysteem bevat de strategie om samen te bouwen aan een energie- en grondstoffensysteem dat betrouwbaar, betaalbaar en duurzaam is, op een rechtvaardige manier.
- Het NPE is geen blauwdruk van het energiesysteem van de toekomst, maar brengt onzekerheden, risico en opties in kaart. Er zijn geen nieuwe gedetailleerde transitie-scenario's ontwikkeld, maar is er gekeken naar ontwikkelpaden en mogelijke opties. Wel zijn er enkele richtinggevende keuzes gemaakt.

Naar totstandkoming NPE

- Voor de zomer is het concept-NPE uitgebracht. Met als doel om het gesprek aan te gaan met medeoverheden, bedrijven, maatschappelijke partijen en burgers en zo het NPE en de hoofdkeuzes aan te scherpen.
- Ook aan PBL is een reflectie gevraagd op het concept-NPE. In de toelichting zijn de hoofdlijnen hiervan weergegeven.
- De verwerking van deze aandachtspunten is deels in dit NPE gebeurd (zie wijzigingen) en zal deels ook plaatsvinden in het vervolg: de beleids- en uitvoeringsagenda.

Wijzigingen t.o.v. het concept-NPE

- Belangrijkste inhoudelijke wijzigingen en aanvullingen ten opzichte van het concept-NPE:
 - De opgave van de ambitie voor een CO₂-vrije elektriciteitsketen in 2035 is verder uitgewerkt, inclusief de opgave voor infrastructuurontwikkeling en flexibiliteit;
 - Het belang van de opbouw van CO₂-vrije flexibiliteit is uitgewerkt, met ook aandacht voor terugvalopties voor voldoende CO₂-vrij regelbaar vermogen;
 - De hoofdkeuze voor maximaal aanbod is verder toegelicht om duidelijk te maken hoe de strategische inzet op maximale aanbodontwikkeling van duurzame energie volledig samen moet gaan met energiebesparing voor maatschappelijke optimale uitkomsten en dat het niet het doel is een zo groot mogelijk energiesysteem te ontwikkelen;
 - De rol van blauwe waterstof in het opbouwen van de waterstofketen is verder uitgewerkt om te voorzien in de verwachte vraag naar waterstof voor verschillende toepassingen.
 - Een aanvullend deel over de maatschappelijke kant van de energietransitie is toegevoegd dat specifiek ingaat op rechtvaardigheid, betaalbaarheid en participatie en veranderende rollen in de energietransitie.

Vervolgproces

- Na dit NPE wordt een beleids- en uitvoeringsagenda opgesteld om dit plan te vertalen naar uitvoering en ook urgente vragen zowel uit de reflectie van het PBL als uit de dialoofase te adresseren.
- Dit gebeurt in samenhang met de beleidsagenda 2025-2035 uit het Klimaatplan dat komend jaar wordt opgesteld. Zo draagt het NPE ook bij aan de invulling van Europese afspraken en richtlijnen.
- Met het NPE start ook een jaarlijkse beleidscyclus van planvorming, monitoring, evaluatie en verantwoording via de Energienota. Deze zal aansluiten bij de Klimaatnota en de nationale klimaatcyclus.
- Daarnaast zal het NPE elke 5 jaar aangescherpt worden op basis van nieuwe ontwikkelingen en voortschrijdend inzicht.

Besluitvorming

- In de Raad voor de Fysieke Leefomgeving was er akkoord om het NPE als hamerstuk voor te leggen in de MR.

Kenmerk
DGKE-DSE / 41195167

Toelichting

Totstandkoming NPE

- Het NPE bestaat uit een hoofddocument waarin het kabinet op basis van publieke belangen tot 5 richtinggevende keuzes komt.
- De 5 verdiepingsdocumenten bevatten de analyse en de mogelijke opties van een duurzaam energiesysteem. Daarvoor is gekeken naar de ontwikkelpaden van de 4 energieketens elektriciteit, waterstof, warmte en koolstof en de 4 vraagsectoren industrie, gebouwde omgeving, mobiliteit en landbouw. Daarnaast zijn er belangrijke dwarsdoorsnijdende thema's geadresseerd die van groot belang zijn om de energietransitie mogelijk te maken.
- Het NPE is opgesteld door ambtenaren vanuit EZK en andere betrokken departementen op basis van beschikbaar onderzoek om zo te komen tot een gemeenschappelijke feitenbasis.
- Bij het opstellen van het concept en het definitieve NPE zijn er diverse sessies geweest met professioneel betrokkenen vanuit sectoren en energieketens, maar ook met medeoverheden, burgers en maatschappelijke partijen.
- Door middel van het digitaal loket, 6 energiedialogen in de regio, sectorgesprekken en een evenement zijn we het gesprek aangegaan over de hoofdkeuzes die in het NPE zijn gemaakt en de uitwerking van de energieketens warmte, elektriciteit, waterstof en koolstof. De samenvatting is terug te vinden in het participatieverslag.
- Er is veel enthousiasme over het feit dat het kabinet met het NPE de regie pakt en richting geeft voor de verbouwing van het Nederlandse energiesysteem.
- De hoofdkeuzes worden herkend en breed gesteund, net als de publieke belangen die hierbij worden afgewogen.
- Wel is er aandacht gevraagd voor verdere uitwerking en verdieping. Op onderdelen zijn hierop aanpassingen doorgevoerd in dit NPE (zie bovenstaand).
- Een samenvatting hiervan is terug te vinden in het participatieverslag.
- De transitiepaden van de gebruikssectoren zijn opgesteld door de departementen die verantwoordelijk zijn voor de gebruikssectoren (IenW, LNV, BZK en EZK/B&I).

Reflectie PBL

- Daarnaast heeft PBL een reflectie gegeven op het concept-NPE. Dit betreft nog een concept-reflectie. De definitieve reflectie wordt op vrijdag 1 december gepubliceerd door het PBL.
- Hierbij werden de volgende zaken geadresseerd:
 - Er is steun vanuit het PBL voor het hebben van een NPE. Er is waardering voor de samenhang tussen sectoren, met name het belang

van de industrie, en de energieketens en het maken van afwegingen op basis van de publieke belangen.

- Het PBL onderstreept het belang van meer energiebesparing, zowel vanuit de techniek, maar ook vanuit gedrag en leefstijl.
- Ze benadrukken daarnaast het belang om tot een afwegingskader te komen voor de verschillende publieke belangen die het NPE hanteert.
- Hoewel er in het concept-NPE en ook daarna de verbinding met de samenleving is gezocht, blijft het belangrijk dat het NPE van de samenleving als geheel wordt, waar burgers zich mee verbonden weten en wat hen inspireert en de ruimte geeft om zelf bij te dragen aan de energietransitie, aldus het PBL.
- Het PBL wijst op verder op de vertaling van het NPE naar concreet beleid. Dit vraagt ook om een rol van de overheid die transformeert en vraagt om nadere uitwerking van wat een rechtvaardige transitie is, ook internationaal gezien.
- Het PBL benoemt tot slot de verbinding van het klimaatbeleid met het circulair maken van onze energievoorziening.